

5.6. Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

5.6. Vyučovací předmět: Fyzikálně chemická praktika

Obsahové, organizační a časové vymezení

Fyzikálně chemická praktika jsou vyučovány jako samostatný předmět v 8. ročníku.

Charakter výuky je činnostní. Je orientována tak, aby si žáci osvojovali všechny potřebné poznatky, dovednosti a požadované kompetence především prostřednictvím individuálních nebo skupinových pokusů a formou vyjadřování názorů a závěrů, ke kterým se žáci v těchto činnostech dopracovali. Žáci jsou vedeni k tomu, aby chápali smysl učení se fyzice a chemii a uvědomovali si, že současný rychlý rozvoj techniky přímo souvisí s rozvojem vědy.

Důraz je kladen na praktická cvičení jednoduchých laboratorních metod a postupů, které žáci vykonávají ve skupinách nebo jednotlivě.

Nejen ČR, ale i většina evropských zemí prokazuje velký nedostatek technicky vzdělané mládeže. Činnostní výuka fyzikálně chemických praktik by mohla pomoci zlepšit technickou úroveň vzdělanosti mládeže.

Formy a metody práce:

- samostatné pozorování
- skupinová práce (s využitím pomůcek, přístrojů, měřidel, odborné literatury, informací z internetu)
- samostatná práce

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- Využívání zkušeností z praktického života dětí ve výuce a aplikace poznatků z fyziky a chemie do běžného života. Průběžné vedení žáků k tomu, aby tyto poznatky ve svém životě také skutečně užívali.
- Využívání znaků a symbolů.
- Rozvíjení dovedností samostatně a přesně popisovat jevy, experimenty atd., vybrat z pozorovaného to podstatné pro daný jev.
- Podněcujeme tvořivost žáků

Kompetence k řešení problémů:

- Rozvíjení dovednosti vytvářet hypotézy, navrhování a ověřování řešení problémů, obhajování svých nápadů před kolektivem třídy, ale i bez zábran ustoupení od nesprávných názorů.
- Využívání internetu pro vyhledávání potřebných informací, které nejsou v učebnicích běžně dostupné, případně procesů, které nelze realizovat v podmínkách školy.
- Předkládáme problémové situace související s učivem fyziky a chemie
- Klademe důraz na aplikaci poznatků v praxi

Kompetence komunikativní

- Formulování a vyjadřování myšlenek a názorů, naslouchání druhým, argumentace.
- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky a učiteli
- Porozumění různým typům textů a záznamů – schopnost pracovat se vzorci, schémata, grafy a samostatně je vytvářet.

Kompetence sociální a personální:

- Rozvíjení dovednosti vnímat a respektovat názory druhých, diskutovat se spolužáky při řešení problémů.
- Učení se nést spoluzodpovědnost za úspěch práce skupiny, pomáhání si, přemáhání pasivity.
- Učíme žáky základům týmové práce

Kompetence občanské:

- Dodržování domluvených pravidel při práci v hodinách.
- Dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Rozvíjení porozumění fyzikálním principům živelných pohrom i dalších katastrof.
- Hodnocení různých názorů na jevy ve společnosti, zaujímání vlastních postojů /jaderné elektrárny/.
- Seznamování se s fyzikálními a chemickými zdroji znečištění životního prostředí – hluk, elektromagnetické i radioaktivní záření, chemická výroba, chemikálie atd.
- Vedeme žáky k respektování pravidel pro práci s chemickými látkami, řádu učebny a laboratorního řádu
- Vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování

Kompetence pracovní:

- Rozvíjení zručnosti při provádění experimentů, vytváření vlastních výrobků atd.
- Vedení žáků k dodržování pravidel bezpečnosti práce a ochrany zdraví při experimentování.
- Uvědomění si, že fyzika a chemie je důležitá nejen v technických oborech, ale že se podílí na vytváření základních představ o světě kolem nás.
- Učíme žáky ocenit práci druhých a vážit si jí

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vyučovací předmět: **FYZIKÁLNĚ CHEMICKÁ PRAKTIKA**

Ročník: 8.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa F-9-1-03 předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> F-9-6-05 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a na další látky <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> F-9-2-03 změří velikost působící síly F-9-2-02 využívá s porozuměním při řešení problémů vztah mezi rychlostí, dráhou a časem F-9-2-04 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici F-9-3-01 využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů F-9-4-02 využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem F-9-4-04 určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané 	<p>Látky a tělesa</p> <p>Měření veličin – délka, objem, hmotnost, hustota, teplota a její změna, čas</p> <p>Magnetické vlastnosti látek</p> <p>Magnetická síla a magnetické pole</p> <p>Gravitační síla a gravitační pole</p> <p>Přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa</p> <p>Pohyb těles</p> <p>Pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný, pohyb přímočarý a křivočarý</p> <p>Síly</p> <p>Tlaková síla a tlak Výslednice dvou sil stejných směrů</p> <p>Mechanické vlastnosti tekutin</p>	<p>Ch – vážení, měření objemu</p> <p>M – převody jednotek, výpočet objemu</p> <p>Z – magnetické pole Země</p> <p>M – desetinná čísla</p> <p>Tv – měření pohybů – běh, chůze, přetahování lanem – skládání sil</p> <p>D – Archimédes D – B. Pascal</p> <p>Ch – hustota, hustoměr</p> <p>M – grafické sčítání a odčítání úseček</p>	<ul style="list-style-type: none"> pozorování žáka samostatná práce praktický výstup sebehodnocení postoj při projektu projekt

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> F-9-5-01 rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky CH-9-2-04 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; CH-9-2-06 uvede příklady znečištění vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění CH-9-5-03 orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka CH-9-6-06 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů. Ví, co těmto látkám škodí. CH-9-6-04 orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin, tuků, sacharidů. <p>žák</p> <p>ČSP 9-6-01 Vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů</p>	<p>Pascalův zákon Archimédův zákon</p> <p>Zvukové děje Vlastnosti zvuku – látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku, rychlost zvuku v různých prostředích, odraz, ozvěna, pohlcování, výška tón</p> <p>Chemická reakce – exotermní, endotermní - slučování, rozklad</p> <p>směsi různorodé a stejnorodé roztoky, složení roztoků oddělování složek směsí</p> <p>voda vzduch – složení, význam, znečištění + znečišťovatelé, opatření Ozonová vrstva – důsledky úbytku</p> <p>Kyselost a zásaditost roztoků, pH</p> <p>Přírodní látky, organická chemie sacharidy tuky bílkoviny</p> <p>základní laboratorní postupy a metody</p> <p>základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky</p>	<p>Př – ucho, slyšení, hlasivky Hv – hudební nástroje, ladění, stupnice EV – nadměrná hladina zvuku, ochrana před poškozením sluchu</p> <p>MV – informace v médiích</p> <p>EV – význam vody a vzduchu jako základní podmínky života MDV – inf. z médií k probl. Čistoty vody a vzduchu Př, Z – dýchací soustava, atmosféra EGS – čistota vody a vzduchu jako globální problém lidstva</p> <p>OSV – osobní zodpovědnost za stav čistoty vody a vzduchu</p> <p>EV – vliv pH na život ve vodě -reakce kyselinotvorných oxidů v atmosféře, působení kyselých dešťů, vznik smogu a jeho vliv na zdraví</p> <p>OSV – osobní zodpovědnost při užívání chem. látek (hnojiva apod.) OSV – seberegulace při příjmu bílkovin a vitaminů v potravě Z – pěstování cukrovky a cukrové třtiny - papírny, cukrovary, výroby škrobu a lihovary OSV – seberegulace v příjmu cukrů a ve výživě Př – části lidského těla</p>	

Školní vzdělávací

program

Základní škola a Mateřská škola Raspenava

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<p>ČSP 9-6-02 Zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl</p> <p>ČSP 9-6-03 Vyhledá a v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci</p> <p>ČSP 9-6-04 Dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci</p> <p>ČSP 9-6-05 Poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři</p>		<p>Z – plodiny sloužící k výrobě tuků a cukrů</p>	